

Цимбалій П.

*аспірант I курсу спеціальності 051 «Економіка»,
кафедра фінансів та обліку, Інститут економіки та менеджменту,
ЗВО Університету «Україна»*

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Цифрова економіка являє собою систему економічних відносин, заснованих на використанні цифрових технологій, даних та платформ для створення, розподілу та споживання економічних благ. Економічна безпека держави полягає у здатності економічної системи забезпечувати ефективне задоволення суспільних потреб, національну конкурентоспроможність та захист від внутрішніх і зовнішніх загроз. У сучасних умовах цифрова трансформація стає критично важливим чинником зміцнення економічної безпеки країни, оскільки формує нову парадигму економічного розвитку.

Механізми впливу цифрової економіки на економічну безпеку реалізуються через диверсифікацію економічної структури, коли розвиток цифрових технологій сприяє створенню нових галузей та секторів економіки, зменшуючи залежність від традиційних видів діяльності та підвищуючи стійкість економічної системи до зовнішніх шоків. Водночас відбувається підвищення ефективності виробництва, оскільки впровадження цифрових технологій дозволяє оптимізувати виробничі процеси, знизити витрати, підвищити продуктивність праці та покращити якість продукції, що зміцнює конкурентні позиції на міжнародних ринках. Цифрова трансформація також стимулює розвиток інноваційного потенціалу через активізацію науково-дослідної діяльності, створення інноваційних продуктів та послуг, що забезпечує технологічну

незалежність та лідерство у стратегічно важливих галузях.

Особливо важливим є вплив цифрової економіки на зміцнення фінансової стабільності. Розвиток цифрових фінансових технологій підвищує прозорість фінансових операцій, впровадження блокчейн-технологій забезпечує безпеку фінансових транзакцій, а цифрові платіжні системи знижують залежність від іноземних платіжних операторів. У сфері енергетичної безпеки технології розумних мереж оптимізують споживання енергії, цифрові рішення сприяють розвитку відновлюваних джерел енергії, а автоматизація енергетичних систем підвищує їх надійність та ефективність.

Цифровізація також відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки. Технології точного землеробства підвищують врожайність та якість сільськогосподарської продукції, інтернет речей дозволяє контролювати якість та безпеку харчових продуктів на всіх етапах виробництва та розподілу, а цифрові платформи оптимізують ланцюги постачання продовольства, зменшуючи втрати та підвищуючи ефективність логістики.

Однак цифрова трансформація супроводжується значними викликами та загрозами. Зростання цифровізації приводить до підвищення ризиків кіберзагроз, що може призвести до порушення функціонування критично важливих інфраструктурних об'єктів та витоку конфіденційної інформації. Проблема цифрового розриву може поглибити соціально-економічну нерівність та створити нові форми залежності від технологічно розвинутих країн. Крім того, недостатній розвиток власної цифрової інфраструктури може призвести до технологічної залежності та втрати економічного суверенітету.

Для забезпечення економічної безпеки через розвиток цифрової економіки необхідна розбудова потужної цифрової інфраструктури, що включає розвиток високошвидкісних мереж зв'язку, створення

національних дата-центрів та забезпечення цифрової грамотності населення. Формування національної екосистеми цифрових технологій передбачає підтримку вітчизняних ІТ-компаній та стартапів, створення технопарків та інноваційних кластерів, розвиток системи цифрової освіти. Також критично важливим є удосконалення нормативно-правового забезпечення через прийняття законодавства з цифрових прав та кібербезпеки, гармонізацію національних стандартів з міжнародними та створення ефективної системи державного регулювання цифрової сфери.

Міжнародне співробітництво у сфері цифрової економіки відіграє важливу роль у забезпеченні економічної безпеки. Участь у глобальних цифрових ініціативах та інтеграція до міжнародних програм цифрового розвитку сприяє обміну досвідом, технологіями та залученню інвестицій у розвиток цифрової інфраструктури. Розвиток цифрової дипломатії та активна участь у формуванні міжнародних стандартів та правил регулювання цифрового простору забезпечує захист національних інтересів у глобальній цифровій економіці.

Оцінка ефективності цифрової трансформації здійснюється через систему кількісних та якісних показників. Серед кількісних індикаторів найважливішими є частка цифрової економіки у ВВП, рівень цифровізації державних послуг, індекс кібербезпеки та рівень цифрової грамотності населення. Якісні показники включають ступінь технологічної незалежності, рівень інноваційної активності, конкурентоспроможність на міжнародних ринках та стійкість до зовнішніх економічних шоків.

Таким чином, цифрова економіка є потужним інструментом забезпечення економічної безпеки сучасної держави. Успішна цифрова трансформація потребує комплексного підходу, що включає розбудову інфраструктури, розвиток людського капіталу, створення сприятливого регуляторного середовища та активне міжнародне співробітництво. Водночас необхідно враховувати потенційні ризики та виклики

цифровізації, розробляючи ефективні механізми їх мінімізації для максимального використання переваг цифрової економіки у забезпеченні національної економічної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
2. Стратегія кібербезпеки України : Указ Президента України від 14 вересня 2021 р. № 447/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013>
3. Краус Н. М., Голобородько О. П., Краус К. М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. Ефективна економіка. 2018. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf
4. Карчева Г. Т., Огородня Д. В., Опенько В. А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. Фінансовий простір. 2017. № 3 (27). С. 13-21.
5. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2016. № 6. С. 105-112.
6. OECD Digital Economy Outlook 2020. OECD Publishing, Paris. 2020. DOI: <https://doi.org/10.1787/bb167041-en>
7. European Commission. Digital Economy and Society Index (DESI) 2022. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022.
8. McKinsey Global Institute. Digital globalization: The new era of global flows. McKinsey & Company, 2016. 156 p.
9. World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2019. Geneva: World Economic Forum, 2019. 648 p.
- 10.** Міністерство цифрової трансформації України. Цифрова адженда України – 2020. URL: <https://thedigital.gov.ua/>